

HORIZON

Euro-Chess VALKENBURG 2012

foto Diana Schellen

ZIE PAGINA E2/3

Verder in dit
katern

wonen &

reizen &

WERKEN

reportage

Naast schaken doe je bij Euro-Chess ook andere sportviteiten.
foto's Diana Scheilen

Verrast DOOR EIGEN MOGELIJKHEDEN

Euro-Chess Valkenburg, dan denk je direct aan een internationaal schaaktoernooi. En al wordt er ook geschaakt, het evenement is vooral bedoeld om gehandicapten uit zeven landen te laten ervaren dat je als invalide meer kan dan jezelf denkt. Bowlen met een robotarm bijvoorbeeld. Of in een zak de rivier oversteken. „Ieder jaar zit vol kippenvelmomenten.”

door Roel Heynen

Hoe ga je tussen twee touwen naar de overkant van de Geul als je in een rolstoel zit? Zonder rolstoel en met gezonde benen is dat al een hachelijke onderneming. Toch wil Sander het proberen. „Ik wil ook een keer over dat water!” Even zijn er twijfels bij zijn begeleider. Hoe kan deze klus geklaard worden? Na even piekeren komt de lumineuze oplossing: „Dan ga je toch gewoon in een zak het water over?” Even later is Sander in een soort mat vastgemaakt en wordt hij aan een touw naar de overkant getrokken. Het gezicht van de jongen spreekt boekdelen. Lachend zegt hij: „Mag ik nog een keer naar de overkant? Maar dan wil ik wel veel sneller terug!” Bij terugkomst wacht hem applaus van de toeschouwers. Als hij weer terug in zijn rolstoel zit, vraagt hij aan de begeleiders wanneer er weer een survivalweek is. „Ik wil mee, dit is vet!”

Nog een dilemma: hoe kun je bowlen als je je armen niet kunt gebruiken? Je bent geneigd direct 'niet' te roepen. Maar daar moet je bij Euro-Chess niet mee aankomen. Overal zijn oplossingen voor. „Gewoon even creatief nadenken”, roept een van de vrijwilligers. En dus kan Sander toch mee naar de bowlingbaan. Vrijwilliger Ruud: „Hij kwam naar me toe en vroeg zich af of hij wel mee moest naar de bowling-

baan. 'Ik kan toch niet bowlen', zei hij.” Maar dat druist volledig in tegen de filosofie van deze week: alles kan. En als het niet kan zoals het moet, dan moet het maar zoals het kan. „We hebben een rek en hij heeft een robotarm aan zijn rolstoel. Als iemand die bal even vasthoudt, zodat hij zijn stoel er recht voor kan zetten, kan ook hij bowlen.” En dus gooit de jongen die 's ochtends nog dacht thuis te moeten blijven, met een smile van oor tot oor de kegels om.

Sander is een van de honderd jongeren - naast invaliden ook validen jongeren - die in Valkenburg een hele week samen optrekken op het Adelante College, een school voor pubers met en zonder lichamelijke beperking. Wat direct opvalt, is de grote solidariteit: de betrokkenheid van valide met invalide jongeren en andersom is enorm. Ze helpen elkaar waar dat nodig is. Ongeveer een kwart van de deelnemers is valide, de rest heeft een lichamelijke beperking. Daar zitten jongens en meisjes bij die moeilijker kunnen lopen, maar ook jongeren die tot hun rolstoel veroordeeld zijn. Eén ding hebben ze allemaal gemeen: passie voor de schaaksport. De rode draad door het hele evenement is het schaken.

De buitenlandse scholieren kwamen vorige week vrijdag aan in Valkenburg. Het zijn leerlingen uit België, Duitsland, Hongarije, Polen, Slowakije en Tsjechië. Het eerste weekend krijgen de deelnemers een masterclass schaken

van een aantal topschakers onder wie grootmeester Hans Böhm. Deze dag, de maandag, is een grote sportdag. Pierre Keune is voorzitter van Euro-Chess. „De kracht van dit evenement is eigenlijk het enthousiasme onder alle mensen hier. De deelnemers zijn het belangrijkste, maar ook onze vrijwilligers. Zonder hen kunnen we dit natuurlijk niet. We hebben er ongeveer honderd, maar die zijn niet allemaal elke dag hier. Veel van hen komen hier al jaren. Dat is het mooie. Voor sommigen is het echt een uit de hand gelopen hobby. En als je dan ziet hoe zij met de gehandicapte jongeren omgaan, is dat echt fantastisch.” Het geeft de invalide pubers de overtuiging dat ze niet aan de zijlijn hoeven te staan. Keune: „Als mens is iedereen gelijk. Of je nu een lichamelijke handicap hebt of niet. En bij schaken is dat zeker zo. Als je niet kunt lopen, kun je niet voetballen. Helaas, het is niet anders. Maar schaken doe je met je hersens, niet met je armen of benen.”

Omdat een week lang alleen schaken wat te eenzijdig is, staat er ook een bezoek aan de Efteling op het programma. Een pretpark in met een grote groep gehandicapten, dat lijkt een lastige excursie. Keune: „Zo'n dag in de Efteling is weliswaar enorm vermoeiend voor iedereen, maar ook een eyeopener. Want dan blijkt dat een handicap ook een voordeel kan zijn. Neem nu dat schommelende schip. Ik heb hoog-

De geschiedenis van Euro-Chess

Dit jaar wordt voor de vijfde keer Euro-Chess gehouden. Het internationaal schaakevenement is ontstaan in 1993 toen een groep leerlingen onder leiding van docent Pierre Keune naar Praag ging voor een toernooi voor lichamenlijk gehandicapte

jongeren. „Daarna kwamen we op het idee om een toernooi op te zetten bij het toenmalige Francis-cusoor (nu Adelante college)”, zegt Keune. Euro-Chess wordt gedeeltelijk gefinancierd met geld van de EU. Wel onder voorwaarden. „Het mag niet alleen een recreatief evenement

zijn. Maar dat zit bij ons wel goed. Doordat onze deelnemers uit meerdere Europese landen komen, krijg je contact met andere culturen. Dat intercultureel leren is ook een doelstelling van de stichting die Euro-Chess organiseert. Ze krijgen ook testjes over elkaars cultuur.”

Blinden

Bij de Hongaarse delegatie zit een groot aantal blinde jongeren. Zij kunnen schaken met aangepaste schaakstukken. Op alle stukken van één kleur zitten pinnetjes. Daarmee kunnen ze voelen welk figuur het is en vervolgens hun zet doen. Keune: „Omdat de andere schaker niet kan zien welke zet is gedaan, pakt hij de hand van zijn tegenstander die de zet dan nog een keertje overdoet.” Op die manier kunnen ook jongeren die (vrijwel) niets kunnen zien, schaken. Keune: „En ze zijn echt niet de mindere van validen. In hun hoofd weten ze precies hoe het bord eruit ziet en ze onthouden alle zetten van zichzelf en de tegenstander. Dat is ongelooflijk knap.” Tijdens de sportdag staat er voor de Hongaarse deelnemers nog een speciale activiteit op het programma: een bezoek aan de gemeentegrot in Valkenburg. Tijdens de anderhalf uur durende rondleiding van gids Mitch komen de jongeren zelfs op plekken waar normaal niemand mag komen. Ze mogen achter de balustrade komen en voelen aan de in het mergel verwerkte afbeeldingen van dino's, vissen en een schildpad. En dan blijkt dat zicht niet nodig is om de pracht van iets te ervaren. Het 'wonderful!' en 'beautiful' galmt door het het gangenstelsel. Aan

het einde van de tocht wacht wethouder Willem Thijssen de scholieren op met een klein cadeau (een stoffen rugzakje met onder andere een hoesje voor de mobiele telefoon, red.) van de gemeente Valkenburg. Er klinkt spontaan applaus. „Thank you very much for this wonderful tour and the present you gave us”, bedankt een deelnemster de wethouder.

Ambassadeurs

Oud-burgemeester van Valkenburg Constant Nuytens en ex-voetbaltrainer Sef Vergoossen hebben zich als ambassadeur verbonden aan het evenement. Nuytens: „Mooi om te zien dat valide en invalide jongeren hier samen optrekken en elkaar helpen.” Collega-ambassadeur Vergoossen gaat nog een stap verder. „Dit is echt uniek. Vroeger zaten mensen met een lichamelijke beperking vaak thuis. Ze kwamen nergens, ze konden niet sporten. Dat is tegenwoordig wel anders. De techniek is zo ver dat mensen met een beperking toch heel veel dingen kunnen. En kijk naar alle maatschappelijke projecten in Nederland. Je moet inzetten op wat mensen wel kunnen en niet op wat mensen niet kunnen.” De oud-voetbaltrainer staat met zichtbare bewondering te kijken naar een meisje op de touwbrug over de Geul. Hij applaudiseert enthousiast als het meisje - gehandicapt aan haar benen - weer op de oever staat. „Omdat iedereen er vanuit gaat dat zij dit wel niet zou kunnen. Maar zij kan het en dus is het mogelijk”, zegt Vergoossen. En zo is het meisje dat de brug oversteekt, feitelijk net zo'n grootheid als Ray Charles en Stevie Wonder die met hun visuele handicap virtuos de witte en zwarte toetsen aanslaan. „Dat is ook het mooie van zo'n evenement als dit. Dat mensen je verrassen met wat ze kunnen.”

tevrees, dus ik kruip daar echt met knikkende knieën in. Maar de blinde jongeren uit Hongarije zien die hoogte niet en net als bij de touwbrug over de Geul, als je de diepte niet ziet, ben je minder bang. In dat schip voelen ze natuurlijk wel de wind en kunnen daarvoor ook enigszins de snelheid inschatten. Zij beleven zo'n attractie dus net zo intens als jij en ik. En de Efteling is zo groot dat er voor iedereen wel een

geschikte attractie is. Welke handicap je ook hebt.”

Schaken

De uitjes naar bowlingbaan en de Efteling zijn de slagroom op de taart. Maar die taart is en blijft de schaakwedstrijd. Het toernooi begon woensdag en duurde tot gisteren. „Het enige verschil tussen de schakers is dat je sommigen let-

terlijk een handje moet helpen”, zegt Keune. Zo kan niet iedereen zelfstandig de stukken verzetten. En dus hebben sommige schakers een valide secundant. De zetten worden opgenoemd door de speler en zijn begeleider verzet de stukken. „Dat werkt toch ook prima?”, zegt Keune. „Bij één van de vorige edities was er een autistische jongen die eigenlijk niets met zijn handen kon. Hij had ook een vrijwilliger die de zet-